

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHOLD: Kristi kongefest. — Novembertanker om evighetslengslen. — For Kristi-Konges skyld. — Kirken - De helliges samfunn. — Tysk gave til Kirken i Spania. — En kirurg om livet og døden. — Grev Dalle Torre. — Til «St. Olav»s venner. — Bokanmeldelse. — Herhjemme. — Innve.

Kristi Kongefest.

«Du sier det: jeg er konge!» Slik talte for snart to tusen år siden det kjærligste og beste, det tålmodigste og mest opofrende, det største og mest ydmyke menneske som har levet på jorden, til representanten for hele det romerske verdensrike. Han vidnet om sannheten, skjønt han visste at ingen ville høre og forstå den — og hvor skulle de også kunne det? Pilatus kunne bare med stolthet avvise tanken om at *han* skulle være jøde og med subjektiv rett kunne han ut fra sitt synspunkt håne en mann, som var blitt overgitt ham av både «ditt folk og yppersteprestene» og allikevel hevdet at han *var* konge. At det var tale om et rike, som ikke var grunnlagt på materiell makt men på åndelig kraft og hvis konge ikke residerte på et fyrsteslott, men tvert om ikke hadde det hvortil han kunne «helde sitt hode» — hvorledes skulle den stolte, praktelskende og hovmodige landshøvding forstå det? Så meget desto mer som begivenhetenes utvikling siden avslørte ham som en svak karakter, som vel kunne være forståelsesfull når han hadde opinionen med seg, men som feigt ga etter og toede sine hender så snart han merket vinden blåse fra en annen kant — prototypen til alle tider på det forfengelige menneske, som ønsker å herske mens hvis evne til dette svikter i de avgjørende øyeblikk, så det i stedet for blir det som beherskes.

Mot ham står Kristus: «jeg er konge!» Ikke ett skritt viker *han*. Uten land, uten folk, uten våpen holder han *sannheten* opp som en strålende fakkell,

og forsøker med den å sette alle Pilatus' illusjoner om makt og ære i det rette lys. Han prøver å forklare landshøvdingen hvorfor han ikke må bedømme situasjonen ut fra det som tilsynelatende skjer: «var mitt rike av denne verden så hadde sikkert mine tjenere stridd for at jeg ikke skulle være blitt overgitt til jødene —» og det tragiske er at Pilatus virkelig forstår: «så er Du da konge?», men ikke eier moralsk mot til å ta skrittet fullt ut og anerkjenne det han erkjenner. Han forsøker til det siste å slippe unna, men hans feighet er sterkere enn hans vilje. Jødene seirer, men besegler derved sin egen senere skjebne — landshøvdingen seirer, men det hedenske romerske verdensrike feller dermed sin egen dødsdom — døden får sin tribut. men bare for å bli endelig og avgjørende beseiret av livet.

«Mitt rike er ikke av denne verden!» — i de to tusen år som er gått siden da har det ene mektige rike etter det andre oppstått, hersket, bleknet og forsvunnet, fordi de ene var basert på elementer som var av denne verden, var av jord og derfor måtte bli til jord igjen etter naturens urokkelige lov. Kun ett rike har stått og står urokkelig den dag i dag: det som hviler på den klippe Kristi selv har utpekt: vår hellige katolske Kirke. Ganske visst, selv om den ikke var «av verden», så var den dog «i» oss og «mitt iblant» oss, og derfor til tider altfor dominerert av «støv og aske», av dens menneskelig-skrøp-

lige bestanddeler, så det måtte en lutring til: et Herrens uvær måtte gå over verden, en Guds svøpe svinges over hans folk, til sannheten atter lyste med guddommelig kraft, og menneskene atter vandret dens veier og levet dens liv idet de erkjente og anerkjente Kristus som sin konge.

«Er du en konge?» — i tro og håp men også i tvil og fortvilelse, i forakt og spott stiger stadig dette spørsmål opp fra menneskesinn, ti det er dessverre ikke få som slutter seg til soldatenes flokk og hånende hilser «fredsfyrsten». Stadig finnes det dem som krever at Kristi kongedømme skal være av verden og bevise sin styrke med jordiske maktmidler. Helst så de at en vinget hær nå steg ned fra himlen og avgjorde krigen med våpen i hånd, ti *da* ville de «tro» og *da* ville de hylde den allmechtige konge, men det er ikke slik at Kristus forkynner sitt rike.

Han forkynner det gjennom sol og måne og stjerneenes gang, som ingen menneskelig hånd kan gripe inn i og endre. Han forkynner det gjennom hver enkelt skapning, hvis skjebne ligger i *hans* hånd. Mennesker formidler et menneskes tilblivelse, men Herren *gir* livet som han sender døden i *sin* time — den ubønnehørlige død som ingen kan trosse fordi den er Guds viljes tjener. Mennesket kan føle seg helt uavhengig og gjøre hva det tror er en ende på sine lidelser og derved søke å slippe fra sitt ansvar, men een gang vil det forferdet erkjenne at bare den treenige Gud har rett til å bestemme livets begynnelse og slutt — og da blir regnskapet tungt.

Men Kristus forkynner også sitt kongedømme i trøst til de motløse og forsakte. De ydmyke får føle hans hjelpende hånd, og de kloke beskjemmes og deres råd veires hen som vissent lauv. De undertrykte og forfulgte merker hans nådes fred og han gir dem visshet for at av deres blod og tårer vil opprinne en lykkeligere framtid for deres barn.

Så la også vi bekjenne på den festdag, som vår hellige Kirke har gitt oss til dette bruk:

«Du vår Herre og Frelser er *vår* konge, som til din rådighet har all kraft i himlen og på jorden. Vi ber deg: kom i våre hjerter, kom i menneskenes sinn som *fredsfyrste* nå og gjenopprett ditt rike *der!* Lær oss å *leve* din mildhet, tålmod, fordragelighet og glede, godhet og offervilje, så du ut fra hellige hjerter kan strekke ditt herredømme over hele jorden, fra den *enkelte* til *folkene!* Hvil ikke før all

verden er erobret og ditt rike befestet: sannhetens og livets rike, hellighetens og nådens rike, kjærlighetens, rettferdighetens og fredens rike!»

Amen.

Novembertanker — om evighetslengslen.

Vi mennesker er besjelet av en lengsel etter udødeligheten — en lengsel som stadig driver oss videre og gjør at vi aldri har noe blivende sted. Har vi nådd en ting eller et stade kan vi aldri slå oss til ro — iallfall aldri i lengre tid. I hvert et «nu» ligger gjemt et «i morgen», i hvert et «her» er skjult et «hist». Denne lengsel, denne drift griper så dypt og så omfattende ned i sjelen, at det er et av det moderne menneskes største feilgrep at vi ikke tør se dette faktum i øynene som noe uunngåelig.

I alt som er av ånd gjør denne lengsel seg gjeldende. Hva er all tekning, all vitenskap, annet enn et ustanselig «videre fram! høyere opp! dypere ned!» Ingen ærlig forsker sier noen gang «stans, *nu* er det nok! *nu* har jeg nøkkelen til alle gåter! *nu* kan jeg hvile ut og ta det med ro i det hus jeg har bygget meg ferdig!» Skulle en vitenskapsmann allikevel falle for denne fristelse vil han snart oppdage at han blir seilet langt akterut — — —

Det samme gjør seg gjeldende i kunstens verden. Også den avføder en stadig utilfredshet, en stadig higen etter noe høyere og bedre — den utilfredshet med det oppnådde som selv Michel Angelo følte da han slo sitt verk i stykker fordi det ikke svarte til hans tanke og vilje med det. Denne ydmykhet er kriteriet på om en kunstners kall er ekte. Og den uopphørlige veksel av stilarter og kunstretninger vidner om det samme og er en historiens demonstrasjon av den menneskelige streben etter det fullkomne og uforgjengelig verdifulle.

Men det er ikke bare i vitenskap og kunst at evighetslengslen gjør seg gjeldende — før eller senere griper den alle tenkende mennesker så sant de ikke bevisst jager den på flukt uten å forstå at de dermed ødelegger det dypest menneskelige og det eneste helt ut menneskeverdige i seg selv. Ti før eller senere melder livets viktigste spørsmål seg og krever et svar: «hvem er jeg og hva er meningen med *mitt* liv? Ikke minst for de grublende Faustnaturer, for hvem alle svar bare åpner for nye problemer og som gjerne forskriver seg til djevelen, hvis de dermed kan opnås et eneste øyeblikks fred uten spørsmålstegn. Vi møter til alle tider disse åndens vandringsmenn, som trette og skuffede drar jorden over, fra opplevelse til opplevelse uten noen gang å finne tilfredshet eller hjemmefølelse fordi de ikke vil gjøre Augustins ord til sine: «du skapte oss for deg Herre! og vårt hjerte er urolig til det hviler i deg!»

Kunstner, vitenskapsmann eller faustinske søkere — vi behøver dog ikke å gå til *deres* livshøyde for å finne evighetslengslen.

Allerede i urgammel tid møter vi også hos ganske alminnelige mennesker denne higen etter det overordentlige, anelsesfulle og hemmelighetsfulle i tilværelsen — det som ikke kan gripes med hendene, ses med øynene eller høres med ørene men allikevel klinger i sjelen mod fortrolige og kjente hjemlandstøner. Barnet lytter med blussende kinn til eventyrets tale — de homeriske og germanske helter lyttet etter slagene til sangene, som priste oppdiktede kjempers gjerninger og berettet om utgjengelige fjelltopper og utforskkelige havdypper. Etter det 18. århundres rasjonalistiske kulde og det 19. århundres matematiske idealverdier begynte den symbolistiske diktning og etterpå den symbolistiske tydning av virkeligheten et nytt erobringstokt, som åpnet sinnene for en annen og bedre verden, en større virkelighet bak den vi lever i. Litteraturen ble — ofte uten å vite og ville det — religionens tjener — verden ble rommeligere for menneskesjelens udødelighetslengsel.

For mens dyr ikke kjenner andre verdner enn sine egne livsrom og går til grunne hvis de omplantes under andre levevilkår enn deres naturbestemte, så er menneskenes livsrom ikke en slik liten del av verden, skilt fra den øvrige del med en uoverstigelig mur, men verden selv, den *hele* verden. På hvert sted og under enhver omstendighet finner de seg til rette: det lever mennesker på Grønlands ismarker som under Saharas glødende sol. Og tross alle disse muligheter ser vi at ingen helt tilfredsstillende oss. Evighetslengslen er alltid levende over alt med sin stadige spenning mellom ideal og virkelighet — den spenning som er årsak til all utvikling altså og alle framskritt og som er veiviseren ut over jordlivets grense og inn i udødeligheten.

Ti da Gud skapte mennesket la han i sin uendelige kjærlighet en grensesløs livsvilje en uutslettelig evighetstrang i dets hjerte — med seg selv som mål. Og når Frelseren selv har sagt, at det ikke en gang blant jødene finnes noen som vil gi sin sønn stein når han ber om et brød, eller en skorpion når han ber om en fisk, er det en utenkelig tanke at Gud skulle ha nedlagt evighetslengslen i en sjel for bare å gi den en jordisk døgniltværelse. Og dette gjelder alle mennesker — ikke bare de største, mektigste og mest geniale men også — og kan hende i ennå høyere grad — de små, svake, fattige og elendige. Det ligger i selve det *menneskelige*, i menneskeverdigheten, at den muliggjør et samfund med evige verdier — hvert menneske er i og med at det er et *jeg* bestemt for et evig liv.

Og det evige livs tone klinger gjennom hele den hellige skrift. Apenbaringen har gitt udødelighetstroen fast grunn å stå på — det «vi selv har sett og hørt» bekrefter kjensgjerningen: Kristi oppstandelse og vår i og med hans. Her gis ikke plass for uviss-

het eller spissfindige abstraksjoner — Gud har selv vist oss livets evige makt over døden. Men dermed er også *vårt* ansvar gitt: å leve hver enkelt dag som det evige liv avhang nettopp av *den*.

Skulle det være så vanskelig? Nei ikke i lyset og kraften av Guds kjærlighet. Helgenene har vist oss veien — hver på sin tid og på sin måte. De har prøvd det *vi* prøver og aldri slått seg til ro — arbeidet slik også vi kan arbeide uten å gå trett selv om de jordiske frukter tilsynelatende var få og små — levet slik også vi kan leve om vår vilje blir lutret som deres. Alle helgenene var alle sjele som du og jeg, mens *deres* urolige hjerter hvilte ikke for de hadde nådd menneskets høye mål: viljens renhet, sinnets renhet til bare å romme Gud — guddommelig godhet, langmodighet, kjærlighet og sannhet.

Derfor hører Allehelgensdag og Allesjelesdag sammen i Kirkens festrekke — måtte de også høre uadskillelig sammen i vårt, dens barns, hverdagsliv!

For Kristi-Konges skyld - blodvidner i vår tid.

Martyrenes tid er ikke forbi — «Osservatore Romano» brakte for nylig et rystende bevis på dette, nemlig en fortegnelse over religionsofrene under den røde terror i Spania. Det er den offisielle liste som nå er publisert — i begynnelsen forelå det også oppgaver over de man antok drepte, men som heldigvis viste seg å inneholde alt for høye tall. Man hadde nemlig oppført som døde alle som ikke innen en viss tidsfrist var kommet til rette — men mange av disse har enten holdt seg skjult fordi de røde ennå hadde makten der de befant seg, eller de befant seg i fengsler, konsentrasjons- eller arbeidsleire. Slik tok det sin tid før sikker liste forelå. Nå er den imidlertid utarbeidet offisielt og publisert i «De Rebus Hispanie» hvorfra Osservatore gjengir den. Den omfatter dog bare prester og ordensfolk — det er umulig å få vite det nøyaktige tall på «den store hvite flokk» av myrdede legfolk — man vet kun at mange mistet livet fordi de gikk i messen, nektet å ta Guds navn forfengelig eller bar en innvidd medaljong om halsen. Det kan være hundreder, ja tusener av dem — men den dag kommer da også deres navn blir samlet. Nå står de skrevet med gullbokstaver i Livets Bok.

Listen inneholder heller ikke en statistikk over de drepte ordenssøstre, selv om flere kongregasjoner har offentliggjort en rekke navn. Mange søstre, hvis klostre er ødelagte, bor nå hos familie eller venner eller de har funnet seg en plass som hushjelp el. l. et eller annet sted. Men man kjenner allikevel nå navnene på 200 drepte søstre fra forskjellige kongregasjoner — derav er de 85 alene fra Madrid.

Av myrdede ordensprester og ordensbrødre gir nevnte blad følgende offisielle statistikk: Sønnen av

Marias hjerte: 269, Fransiskanere: 216, Scoloper: 209, Augustianere Erem.: 205, Domenikanere: 178, Marister: 179, Brødre av de kristne skoler: 161, Jesuitter: 119, Salesianere: 108, Sykepleierne av Johannes de Deo: 97, Kappusinere: 95, Carmelitanere Scal.: 93, Missionens kongregasjon: 97, Carmelitanere A. Oss.: 52, Brødre av St. Gabriel: 50, Benediktinere: 47, Mercedarer: 43, Passionister: 35, Diocesan-arbeidere: 30, Trinitarer: 22, Tertiar-Kappusinere: 29, Oblati av Maria Immaculata: 23, Redemptorister: 20, Av den hellige Familie: 21, Trappister: 18, De hellige hjerters Kongregasjon: 16, Marianister: 15. Filipinere: 14, Marist Patres: 11, Augustini Rec.: 9, Minimi: 3, Certosiner: 5, Andre kongregasjoner: 2. I alt: 2514.

Slik har altså nesten hver eneste orden, kongregasjon og institusjon ofret av sitt blod og derved oppnådd martyriets krone. Men til disse må også føyes alle de hundreder av martyrer, som gav sitt liv under bødlenes pinsler eller under fengslens lidelser. Også over disse bringer Osservatore en offisiell liste.

I samme beretning leses noen grufulle beskrivelser av den rå og umenneskelige måte som mange led døden på — det er ufattelig at slikt kan hende i våre dagers Europa —! Men det berettes også av autentiske vidner, at de fleste av disse Kristi helter døde med ett: «Leve Kristi-Kongen!» på sine lepper, hvis de i det hele tatt ennå hadde tunge eller munn å tale med for sine bødlers råskap. Det var ikke sjelden å høre et klangfullt «Te Deum» fra gruppene på vei til retterstedet. Ti de døde lykkelige, med et strålende smil, «fordi de var funnet verdige til å lide for Jesu navns skyld».

Kirken - De helliges samfunn.

Av A. J. Lutz, O. P.

Det etterfølgende er et utdrag av en ny brosjyre av pater Lutz: «Det katolske trosliv», som på forfatterens kjente klare måte bringer en oversiktlig framstilling av de katolske sannheter — en utmerket introduserende veiledning for interesserte. Et eller flere eksemplarer burde alltid finnes hos enhver katolikk — det er så langt mer anbefalelsesverdig å la den lærde pater føre ordet på Kirkens vegne, enn gjøre det selv i tilfelle man blir spurt.

Nådens liv og alle de åndelige goder Frelseren har skjendet oss eier vi i fellesskap med andre mennesker. Jesus og den Hellige Ånd han gir oss er hele menneskeslektens felles gode. Derfor er han opphav til et samfunn som heter «Kirke». Paulus kaller den «Kristi Legeme». Å være en kristen, det er å være innlemmet i Kristus, d. v. s. å være delaktig i hans Ånd, og gjennom ham å leve i en organisk enhet med alle andre kristne.

Da Kirkens innerste vesen er vårt felles liv i Kristus ved den Hellige Ånd er den usynlig og overnaturlig. Men all den stund det er mennesker som lever i Kristus, har

dette vårt livssamfunn med ham også en menneskelig og synlig side, og utfolder seg her på jorden under synlige samfunnsformer, i likhet med Jesus Kristus selv, som er Gud, men i menneskelig skikkelse.

Kirken styres av en autoritet, som lærer og veileder de troende. Autoriteten er Jesus selv. Han har lovet å være alltid med sin Kirke. Han er sannheten. «Ham er gitt all makt i himmelen og på jorden» (Matt. 28, 18). Men Jesus utøver sin guddommelige myndighet gjennom menneskelige organer. Blant sine disipler valte han tolv med Peter som den øverste, og gav dem i oppdrag å forkynne evangeliet og å styre de kristne menigheter. «Likesom Faderen har sendt meg så sender jeg dere» (Joh. 20, 21). «Hva som helst de binder på jorden, det skal også være bundet i himmelen, og hva som helst de løser på jorden, det skal også være løst i himmelen» (Matt. 18, 18). Fra apostlene gikk lære- og hyrdeembedet over til deres arvtagere, biskopene, forenet med paven som er Peters etterfølger på bispestolen i Rom. Både paven som Kirkens øverste lærer og et alminnelig kirkemøte blir ved en særlig bistand av den Hellige Ånd bevart fri for å ta feil, når de forklarer åpenbaringsens sanne mening (ufeilbarhet). Helvedes porter skal aldri overvelde Kirken (Matt. 16).

Kristi Kirke er én. Ett legeme og én ånd ... én Herre én tro, én dåp, én Gud og alles Fader» (Ef. 4, 4).

Kristi Kirke er *hellig*, fordi alle kristne er kalt til å bli hellige og mottar i Kirken åndelig kraft til å overvinne synden.

Kristi Kirke er *katolsk*, eller universell, almen. Ti den er bestemt til å samle alle folk til en eneste familie av Guds barn. «Her er ikke jøde eller greker, her er ikke trell eller fri, her er ikke mann eller kvinne, for de er alle ett i Kristus Jesus» (Gal. 3, 28).

Kristi Kirke er *apostolisk*, fordi dens lære og dens prestedømme stammer fra apostlene, som av Kristus fikk i oppdrag å utbrede kristendommen.

Imidlertid omfatter Kirken ikke bare de kristne som er innlemmet i det synlige, katolske samfunn. Også de mennesker som tilhører andre religiøse samfunn, kristne eller ikke, lever i Kristus og er åndelig ett med den katolske Kirke, når de er «i god tro», d. v. s. når de er overbevist om å ha den sanne religion og lever etter sin samvittighets forskrifter.

Kirken i det hinsidige.

«De helliges samfunn» er ikke inntengt i denne verdens grenser. Det omfatter også «de døde som døde i Herren», hva enten de er nådd fram til den himmelske salighet, eller ennå venter på sin endelige forløsning i «skjærsilden». Med skjærsilden mener den katolske tro den åndelige, smertefulle lutring sjelen må gjennomgå, når den i dødstimen vel var i nådens stand, men ikke i den tilstand av fullkommen renhet Jesus talte om da han sa: «Salige er de rene av hjertet, for de skal se Gud» (Matt. 5, 8).

Evig utelukket fra de helliges samfunn er de syndere som inntil sitt siste øyeblikk på jorden tilbakeviser den Hellige Ånds nåde og dør i opprør mot Gud.

Ved tidenes ende, på den ytterste dag, står de døde legemer opp igjen, og blir delaktige enten i sjelens evige salighet eller i dens evige fortapelse,

Tysk gave til Kirken i Spania.

For noen tid siden ble der med understøttelse av innenriksministeren gjennomført en innsamling i Tyskland av kunstgjenstander til de ødelagte kirker i Spania. Etter oppdrag av det tyske episcopat har biskopen av Osnabrück begitt seg til Spania for å overrekke den spanske kirke resultatet av denne innsamling. Det dreier seg om 86 kandelabre, 75 kalker, 7 monstranser, 29 hostietallerkener og 31 krusifikser. Disse er likesom de 145 messehagler og 200 messebøker allerede kommet til Spania.

En kirurg om livet og døden —

I sin bok «Livet og døden», skriver den verdenskjente kirurgiske prof. i Milano, Andrea Majocchi bl. a.:

— Døden er en læges personlige fiende. Hele vårt arbeid går ut på å kjempe mot den, jage den bort, snappe et offer ut av klørne på den.

Men denne uavbrutte kamp mot døden reiser et annet spørsmål, et alvorlig og meget pinefullt spørsmål: hva er livets hensikt? Hvorfor så mange kamper, så mange lidelser? Hva er meningen med menneskenes endeløse krav? Hele menneskehetens, universets tilværelse?

Det er problemet.

Med sine pinefulle gåter er det like uløselig for kirurger, læger og biologer. De plaget meg da jeg studerte filosofi. Hele mitt liv i gjennom har jeg tenkt på det — fåfengt.

Vi kan si at menneskene arbeider for økonomisk framskritt, et fullkomment samfunn, en politisk tilstand som fyller alle krav. Det er mulig at utviklingen etter uendelige endringer og forbedringer vil frambringe det fullkomne individ: overmennesket. Men selv overmennesket som åndelig og legemlig er så lykkelig utrustet og som lever i fullkomne sosiale og økonomiske forhold, selv det skal dø, må dø. Ingen menneskelig makt kan gi det udødelighet. Hva er så hensikten med livet?

I denne forvirrede labyrint, i denne smertelige higen etter sannhet, er det et blidt minne som følger meg og gir meg fred.

Jeg var et lite barn, jeg satt på min mors fang og spurte henne: Hvorfor er vi kommet inn i verden, mor? Jeg synes ennå jeg kan høre hennes fromme ord: Gud har satt oss her, forat vi skal kjenne Ham, elske Ham og tjene ham i dette liv, så vi kan prise Ham og være lykkelige i den annen verden.

Det står for meg at dette er ordet, løsningen, det orakelspråk som inneholder hele universets visdom. Nå forstår jeg hvorfor Baldo Rossi, den høyt aktede rektor ved universitetet i Milano, etter seksti års studium, forskning og hardt arbeid ønsket å vende tilbake til sin mors enkle tro. Og hvorfor Fradeletto, sluttet sitt stolte

og oppofrende liv med de ord: La oss vende tilbake til Kristus!

Endelig forstår jeg hvorfor Jesus foretrakk de ydmyke, de milde, de fattige i ånden.

«Pleni sunt coeli et terri gloria tua!» ropte asketen i ekstase, og kirurgen kan vel si det samme, når han ser Skaperens hånd i den vidunderlige oppbygging av menneskelegemet, i fullkommenheten av dens lemmer, organer og vev. Det er så mye videnskap i det alt sammen at ingen biolog noensinne kan forstå det.

Det er lett å kjenne Gud og elske Ham. Det er meget vanskeligere å tjene Ham. Hvis vi i en moden alder ser tilbake på det arbeid vi har gjort, kan vi ikke annet enn bli motløse. Ingen har tjent Gud som han skulle ha gjort — vi kan bare tenke på alle feilene.

Når jeg ser tilbake på mitt arbeid som kirurg, finner jeg at jeg ofte kunne ha gjort det bedre.

I mine siste, virksomme år må jeg utrette meget mere godt, og når jeg kommer til målet, vil jeg ennå ha det samme store håp; å få prise Gud i den annen verden. Min siste, skjelvende bønn skal være de ord jeg har satt på min mors grav:

In te, Domine, speravi, non confundar in æternum!

Grev Dalle Torre — en katolsk presseapostel.

Grev Dalle Torre som siden 1920 har vært sjefredaktør for det offisiøse vatikanske dagblad «Osservatore Romano» er en av de mest utpregede personligheter innenfor den italienske katolske verden, som etter at Don Sturzo med sitt Popolari-parti, og hans etterfølger, de Centro Nazionale, forsvant har formet seg som en helt upolitisk bevegelse med ublandet åndelig slagkraft.

Ved siden av rektoren for Milano universitet, pater Agostino Gemelli, O.F.M. er grev Dalle Torre den ledende innenfor Azione Cattolica Italiana, den italienske katolske aksjon. Den avdøde pave Pius XI satte ham meget høyt og overøste ham med æresbevisninger — den Hl. fader hadde jo alltid stor sans for den katolske presses betydning og forsømt aldri noen anledning til å fremheve og understreke dette ved å hedre dens menn.

Grev Dalle Torre er født 1885 i Padua og tilhører en fornem venetiansk familie, som nedstammer fra en Doge i det 14. årh. Hans usedvanlige intellektuelle utrustning og hans store handlelyst og evne til flammende begeistring gjorde seg tidlig gjeldende, og han kom hurtig fram i første rekke blant sine studiekamerater. Paduas universitet er navnlig berømt for sitt juridiske fakultet, og i 1909 erhvervet grev Dalle Torre den juridiske doktorgrad ved det med en avhandling om «den internasjonale luftfartlovgivning» — et tema som hittil hadde vært upåaktet og som innbrakte ham anerkjennelse fra alle kanter fordi avhandlingen viste: «en omfattende og solid kunnskapsfylde, originalitet i synspunktene og ikke alminnelig evne til framstilling og utredning av problemer». Som student deltok han av hele sitt hjerte i det katolske liv og ble hurtig blant de ledende — bl. a. var han visepresi-

for den katolske universitetskrets i Padua. Siden ble han president for den italienske katolske ungdomsbevegelse og som moden mann president for «Quinta Diocesane», overledelsen for alle katolske foreninger i bispedømmet Padua. Det var i denne stillings medfør at han sammen med biskop Pelizzo utarbeidet statuttene for Katolsk Aksjon i Italia, hvis førende tanker riktignok først tyve år siden skulle bli organisatorisk virkelighet.

I 1912 finner vi grev Dalle Torre som president for de italienske katolske folkeforeninger som var blitt dannet etter tysk mønster, samt som rådgiver for den sosialøkonomiske katolske union. Det var paven selv som foreslo ham til denne betydningsfulle stilling og det ble et stort arbeidsfelt som nå åpnet seg for hans virkelyst. Alle sine krefter satte han således inn mot det italienske Kammers forslag om en radikal ekteskapslov, som ville gi det borgerlig inngåtte ekteskap forrett for det kirkelige, og han førte kampen med så megen dyktighet at Senatet nektet å stadfeste lovforslaget. Samme år er han hovedtaleren under den katolske «Sociale Uke» Milano. Stevnet hadde som tema «de italienske katolikkers borgerlige friheter» og i sin slutningstale utkastet Dalle Torre med nesten profetisk framsyn den fullstendige plan for en forsoning mellom Vatikanet og Kvirinalet etter retningslinjer som siden ble fulgt og fant sin avslutning ved Lateranoverenskomsten i 1929. I 1915 utnevnte pave Benedikt XV ham til president for samtlige italienske katolske foreningers landsforbund og på dette forbunds sentralstyremøter i 1917, 18 og 19 framla han sine planer om en rekonstruksjon av Katolsk Aksjon slik at den ble skarpt adskilt fra alle politiske partier og bare skulle gå inn for kulturelle og spirituelle oppgaver. Under hele verdenskrigen nedla han i øvrig et stort arbeid som katolsk ansvarshavende overfor de militære myndigheter og framla i denne egenskap et memorandum for den parlamentskommisjon, som hadde til oppgave å undersøke de enkelte befolkningsgruppers åndelige innstilling. I dette memorandum fant den katolske fedrelandskjærlighet og absolutte lojalitet vakre og slående uttrykk for sin holdning.

Etter krigens slutt tråtte imidlertid grev Dalle Torres organisatoriske dyktighet i skyggen for det som like siden hans 18 år hadde hatt hans hovedinteresse: journalistarbeid i den katolske kulturs tjeneste, og dette førte til at han i 1920 fikk den ansvarsfulle stilling som sjefredaktør for «Osservatore Romano».

Valget kunne ikke ha vært bedre ti det fantes ikke noen kulturelt, intellektuelt og spirituelt mer høitstående legmann i Italia enn nettopp ham. Han hadde da en lang løpebane som pressemann bak seg og hadde siden 1910 vært sjefredaktør for det katolske blad «La Liberta» i Padua.

Det er meget vanskelig å gi en uttømmende skildring av hva hans ledelse har betydd for den førende stilling i verdenspressen som «Osservatore Romano» inntar i dag og som ikke utelukkende skyldes dens særlige preg og de omstendigheter hvorunder den utkommer. Pave Pius XI støttet ham i alle hans planer og de «ledere», som det vatikanske dagblad hver dag inneholder fra hans penn er små mesterverker såvel hva form som idérikdom angår og skaffer ham hele presseverdens udelt oppmerksomhet.

Og ved siden av sin fremragende stilistiske evne er grev Dalle Torre fremdeles den utrettelige og oppildnende taler og foredragsholder, som katolske foreninger og forbund aldri forgjeves henvender seg til så sant han overhodet har tid til overs utenom pressearbeidet. Og han sjenerer seg aldri for under katolske møter og forsamlinger å innta sin plass ved referentbordet ved siden av den yngste journalist fra andre blad — navnlig når det gjelder kulturelle og sosiale problemer.

Også teater og filmen har hans særlige interesse og han forsømmer aldri noen anledning til å la katolske synspunkter gjøre seg gjeldende i sin behandling av disse emner. Det var selvsagt at det var ham som presiderte under den store internasjonale katolske pressekongress i 1936 i Roma, hvor han ble valgt til formann for «den internasjonale katolske presseunion». Som man vil huske var «St. Olav» representert på kongressen ved sin daværende redaktør mgr. Irgens, som ved hjemkomsten uttrykte sin glede over den forståelsesfulle holdning grev Dalle Torre inntok overfor de små katolske bladets vanskeligheter. Han uttalte til mgr. Irgens at han når forholdene tillot det gjerne ville foreta en reise i Norge. Norske katolikker vil da i tilfelle stifte bekjentskap med en av de mektigste og største personligheter innenfor den katolske verden.

Til «St. Olav»s venner.

Søndag 3. november — Allehelgensdagens høytideligholdelse — vil det i alle kirker og kapeller under alle gudstjenestene bli opptatt den årlige kollekt til bladet «St. Olav».

I år behøver vi visst ikke å fortelle hvor vanskelig den økonomiske situasjon er — i og med at bladet utkommer sjeldnere og uregelmessig ligger jo en tilstrekkelig sterk tilkjenning av hvorledes nåtiden former seg og hvor usikker framtiden er.

Hs. høier. biskopen har strakt og strekker seg langt for å opprettholde vår eneste katolske blad men det er grenser for Vikariatets ydeevne i en tid hvor alle tilsig utefra er stoppet. Praktisk talt er vi henvist til oss selv, vi norske katolikker, og kravene er mange og mangartede — det skal være sikkert og visst! Men like så sikkert er det at for «St. Olav» er kollekten nå av vital betydning som aldri før, så om det er et reelt ønske å beholde det bindeledd mellom norske katolikker, som den katolske presse representerer, må kollekten få en tilslutning som aldri før! Vi håper det — hittil har vi jo aldri forgjeves appellert til trossfellers offervilje — — —

Bokanmeldelse.

KONKURRANSEVINNERNE.

Magnhild Haalke: «Trine Torgersen» (1. norske premie).
Arne Johnsen: «Før imorgen —» (norsk ærespemie).
Eva Öhrn: «Tenk om jeg giftet meg med presten —»,
 oversatt av Eugenie Kielland (svensk 1. premie).
Leck Fischer: «En kvinne på førr» — oversatt av Hans
 Geelmuyden (dansk 1. premie).
 Alle fra Aschehoug & Co.

*

Som bekjent ble det utskrevet en konkurranse om den beste bok om yrkeskvinnens forhold til arbeid, mann, barn og samfunnsliv. Resultatet foreligger nå idet Aschehoug & Co. har utsendt den norske premievinner Magnhild Haalke: «Trine Torgersen» — den norske ekstrapremie Arne Johnsen: «Før imorgen —» samt i oversettelse av Eugenie Kielland den svenske vinner Eva Öhrn: «Tenk om jeg giftet meg med presten» — og i oversettelse av Hans Geelmuyden den danske vinner Leck Fischer: «En kvinne på førr».

Det er en sjelden interessant oppgave som forlagene har stillet forfatterne i de nordiske land med denne konkurranse, og hver for seg er det lykkedes premievinnerne å få det aktuelle emne belyst på en treffende og karakteriserende måte. Med de siste års rivende utvikling har yrkeskvinneproblemet, både i seg selv og i sitt forhold til omverden, fått en aktualitet man nesten kan fristes til å kalle sørgelig når man tenker på de tårn, kvinnene må ta i de krigsførende land mens mennene er ved fronten — for slett ikke å tale om når det er hustruen som må være familieforsørger, hvor mannen er falt eller kommer hjem som invalid. I så tilfelle rykker jo problemet yrkeskvinner inn i en hel annen fase og blir overhodet ikke problematisk for så vidt som det ikke blir tale om et enten-eller, en frivillig handling — problemene oppstår i de daglige forhold, når arbeidet utenfor hjemmet kommer i mer eller mindre bevisst kollisjon med et ekteskaps legitime krav, og en kvinne må stykke seg opp mellom disse krav og sitt yrke.

Kan det nå sies om konkurransens fire bøker at de kaster lys over konfliktene og hjelper til å klare dem? Både ja og nei. I samtlige bøker mangler forståelsen av at husmorarbeidet også er et yrke ved siden av at det er et kall. Det er fristende å etterlyse en bok som vil behandle problemstillingen kall og yrke og kall kontra yrke, ti det vitale spørsmål om kvinnenes plass i framtidens samfunn ligger i selve grunnstillingen og bør løses prinsipielt — ellers er og blir alle behandlinger av det bare torso'er. Men allikevel — i alle fire bøker finnes det så mange gode og interessante observasjoner at de alle bør leses — i hver tilfelle av dem hvem saken gjelder. Magnhild Haalke og Eva Öhrn har fordypet seg i den ensomme lærerinnens stilling på landet — Arne Johnsen tegner en rekke bytyper og Leck Fischer reaksjonen når maskineriet i en yrkeskvinne går i stå og hun skal finne seg et annet livsinnhold enn kontorkrakken.

Som et apropos kan vi tilføye at Solveig Eriksen på Nationalteatret har fått oppført et stykke med tittlen «Yrkeskvinner». Det er blitt et kaleidoskop av i seg selv

skarpe og nøyaktige iakttagelser, som imidlertid er rystet sammen i en uryddig hop slik at alle linjer utviskes og fortagnes. Det er synd for det gode stoff forfatterinnen har hatt og hennes egen flammende indignasjon, at den kunstneriske evne ikke har holdt tritt med viljen — men det kan jo komme. Solveig Eriksen har sund virkelighetssans så hun behøver ikke å anlegge forstørrelsesglass når hun skal skildre sine medsøstre — i all overdrivelse er det elementer som er drepende for kunsten når de ikke skjer ut fra et ganske bevisst humoristisk synspunkt.

Men for å vende tilbake til bøkene: de bør leses som de tidsbilder de er fra en søkende og famlende epoke, hvor kvinnene ikke er fast forankret i erkjennelse av sine egne forutsetninger og derfor konkurrerer i stedet for samarbeider eller vel snarere intrigerer i stedet for konkurrerer.

E. D.-V.

Bøker inngått til redaksjonen.

ASCHEHOUG & CO.:

Carl Fredrik Engelstad: «Mennesker og Makter» — (Sigrid Undsets middelalderromaner).

Laila Schou Nilsen: «Lykkelige Idrettsår».

J. H. SCHULTZ:

Peter Schindler: «Kølvand og Skinnestribe» — (Reiseinntrykk og stemninger).

Innvé.

(Siste kapitel av pastor Peter Schindlers nyeste samling reisebeskrivelser: «Kølvand og Skinnestribe».)

Den tid da jeg følte utvé er forbi og den tid da jeg følte hjemvé er omme. Når jeg stadig lenges etter å reise, se, oppleve ... er det vel fordi (som Prekenens bok sier) «Øyet ser og ser og blir dog ikke mett». Reisens hensikt bare i det: å reise har fått en mening i de studier som drev meg ut på min manndoms tokter i mange land — det er ennå et par museer, ennå noen sjunkne søyler, ennå en liten gammel kirke hist og her å se før billedet er helt fullstendig. Altså lenges jeg stadig etter å pakke kofferten med de mange plakater, etter å gripe staven med platene og den slitte duppsko — men det er en lengsel uten smerte. Nå er det ingen vé men en drift.

Modningsårene kjenner en annen vé som avløser ungdomstidens utvé og hjemvé — man tør kalle den innvé. Etter det mangerte og spredte, det sammensatte og brokete, etter den stadige bevegelse mot alltid nye mål — etter å ha samlet så rik en skatt av skinnende syner av edle ting, forskjellige mennesker, mangeartet viten, tung erkjennelse kommer trangen til å lukke dører og vinduer, til ikke å se noe menneske, til ikke å høre stemmer, til ikke å spørre nytt — til å sitte stille, til å føle hjertet banke sakte — til skumring og aftenrødme, gråvær og flate horisonter — til selv å tie, tie ...

Ingen har gitt denne trang skjønnere form enn Hans Ahlmann da han brukte uttrykket: å føle trang til å vende sitt ansikt mot veggen. Slik sier bare en barne-

sjel og slik føler den som søker å bli barn igjen — den som begjærer å kle seg av for alt som ikke helt er hans eget og som kan tåle å være alene med sitt hjerte.

Det skulle gå mange år før *det* kom: begjæret etter stillhet. Først må øyet trettes, så øret mettes, så smilet mattes, tungen tie — og hjertet og den uregjerlige vilje bringes under tukt. Det skal kan hende også det til: at man tjente i syv år for Rachel og så opdaget at man hadde fått Lea — eller at syv år som så fete ut, ble slukt av syv bitre, magre dager.

Man lukker en dag et vindu opp: se tåken, se det våte gull, se de våte perler, hør det dempede spill, som var det århundreders støv i sangbunnen på høstens violin ... og så blir dette med engang én nok. Det blir gleden, innholdet og man ser at på det kunne kan det leves så langt ut i framtiden som man kan skimte. Så setter man seg, så samler man seg, og man spør seg selv: fikk du det hele med, er alt det nå samlet du dro ut for å finne?

*

Det var en kveld i et studieværelse på Fredriksberg, at *utveen* ble vakt. Mennesket satt ved sitt bord og leste i bøker som lyste av sol over marmor, som klang av sjeldne navn, som strålte i lampers og ruters og freskers farver ... og opp av snadderøyken steg profil på profil, billed på billed, ansikt på ansikt, og skikkelser og fjerne byer og opplevelser fra forrige dager dannet et broket teppe av reisedrift, så innen *Johannes Jørgensen* visste det og dette menneske selv ville det ble disse bilder, disse navner, virkelighet i hans liv. Vandreaårene kom og han kjente igjen denne vei, dette landskap. Han så — men syntes selv at han gjenså — bilder og verker i sten og i malm som han den kveld hadde lest om. I gater som før var bok og blekk vandret han hjemmevant og han lærte språkene deres luner og lærdom av. Og årene gikk mens han slet mange sålepar — år hvor han begjærte å lære, prøve, lese, kjenne, samle alt. År med kamper, vandringer, seire, nederlag, gleder og lidelser — år i byer og på fjell, i gater og på landeveier, i parker og kroer, i klostre og skoler — år blant menneskehjeter og menneskesjeler, blant venner og fiender, blant mestre og disipler — år med ord og skrift og liv —, så ble dog endelig «øyet trett av å se».

*

Da dette menneske måtte «vende sitt ansikt mot veggen» var denne dekket med reoler, og han grep og fant en bok — akk, mange år for sent.

Ruskins fine Mornings in Florence falt ham i hende og han lærte at det: å få se jorderike og alle dens riker er en gave som man bare blir verd og som bare gjør gagn når man utefra vender seg *innad* og *innefra oppad*. I alle ting og alle mennesker vi møter er det et budskap fra den store kunstner — og det ikke bare i stjernen, men også i hyrden og lammet (sier den edle Oxfordtenker), «ti Gud skapte dem begge». Og derfor skal vi reise og samle — men ikke bare det store, merkelige, geniale, originale og betagende. Like så meget det stille, det fine, det milde, det beskjedne og alminnelige ti alt er hans verk, som sikrest erkjenes i den sakte susen. Ruskins lære til den reisende er: å omvende seg fra forslukenhet til takknemlighet — og ikke å holde

sitt utbytte for et bytte, et rov, men vakkert dele det med andre!

*

Slik kom *innvéen*: den dype trang til i ensomhet å lukke alt og alle ute, mens man får satt alle ting på deres rette plass, får siktet det man har samlet, plukket det fra som bare har postkortets interesse og fått det bevart, som kan bli klenodiet i ens eget og andres sjeleviv.

*

Mens jeg sitter med halvt lukkede øyner og ser på veggen stiger et par stille bilder fram som samler all jorderikes mangfoldighet for meg i en sum.

En enslig søyle i sol på *Forum* — en gyllen laurbærgren på museets fløyl — ensomme tre Cypresser om et hvitt kapell på en leirgul høyde mot *Toscanas blå* — og de tre blinde musikanter på *den spanske trappes* regnvåte, himmelspeilende marmor en kveld i Rom ... Og alt blir til ett i det fallende mørke, den vederkvegende kveld — og til en ubevisst sansen av enkeltheten innerst inne i det brokete virvar, av enheten i det mangfoldige — all visdoms sum om det, som er rent, sterkt og stille, og som sjelen ene aner når den har glemt både utvé og hjemvé og nå bare er åpen for sin fineste drift: *innvéen*.

Hjertelig takk!

Vår fellesbasar er altså slutt nå og resultatet er over all forventning. Det var virkelig festlig å være vitne til den glade offervilje og den utrettelige iver våre folk har vist tross den vanskelige tid vi nå gjennomlever. Vi føler derfor trang til å sende en hjertelig takk til alle som har medvirket til det gode resultat, både de mange bidragsytere og alle dem som har ofret tid og krefter for å få det hele til å marsjere så godt som det gjorde. Arrangørene — St. Olavs- og St. Halvardslag — har all ære av sitt strev. En ekstra takk til Theatergruppen for kjærkommen og effektiv assistanse.

Kjære allesammen, — en hjertens takk og et innerlig GUD LØNNE DERE.

Oslo, 23. okt. 1940.

H. Snoeys, sogneprest til St. Olavs Kirke.

Th. Notenboom, O. F. M. sogneprest til St. Halvard Kirke.

Hechjemme —

Allehelgenssøndagen 3. nov. blir det kl. 11 pontifikalmesse i St. Olavskirken, Oslo, med preken av hs. høyærv. biskopen.

Oslo. Fellesbasaren, arrangert av St. Olavs- og St. Halvardslaget er nå avsluttet, etter å ha hatt meget godt besøk i de uker den var oppe. Mange og vakre gjenstander lokket og Teatergruppen gjorde sitt beste og fikk stemningen til topps hver kveld den opptråtte. Fru Karen Sundts henrivende sang vakte fortjent bifall også en kveld. Basarkomiteén gjorde en stor og uegennyttig innsats men hadde også den glede at resultatet ble over forventning.

M.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.